

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نام درس

قرائت و درک متون حدیثی

سرفصل جلسات

استاد

حجة الاسلام و المسلمین دکتر مهدی غلامعلی

تنظیم:

آموزش‌های آزاد مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث

بهمن ۱۳۹۶

فهرست

۳	معرفی درس قرائت و درک متون حدیثی .....
۴	جلسه اول .....
۴	کلیات .....
۵	جلسه دوم .....
۶	جلسه سوم .....
۷	جلسه چهارم .....
۸	جلسه پنجم .....
۹	جلسه ششم .....
۱۰	جلسه هفتم .....
۱۱	جلسه هشتم .....
۱۲	جلسه نهم .....
۱۳	جلسه دهم .....
۱۴	جلسه یازدهم .....
۱۵	جلسه دوازدهم .....
۱۶	جلسه سیزدهم .....
۱۷	جلسه چهاردهم .....
۱۸	جلسه پانزدهم .....
۱۹	جلسه شانزدهم .....

معرفی درس قرائت و درک متون حدیثی

در این درس، با راهنمایی و توضیحات ارزنده جناب استاد غلامعلی، مجالی برای معرفی، مطالعه، اعراب و ترجمه متون حدیثی متعدد با موضوعات گوناگون برای دانشجویان محترم فراهم می‌شود.

جلسه اول کلیات

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ کلیات درس قرائت و درک متون حدیثی؛
- ✓ شیوه متن‌خوانی درس حاضر.

معارفه درس

اهداف درس

متن‌خوانی چیست؟

پیش‌نیازها

کتاب‌های لغت

اهداف

پیشینه

روش‌های پیشینیان

الف) سماع

ب) قرائت

ج) املاء

شیوه ما

الف) متون برگزیده

ب) راهکار متن‌خوانی

ج) عناوین درس‌نامه

سیر مطالعاتی

آشنایی با کتب لغت

معرفی چند «غریب الحدیث»

جلسه دوم

اهداف درس

آشنایی با:

✓ کلمات قصار؛

✓ شرح ساده احادیث.

اهداف درس

کلمات قصار پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله)

متن (۱)

نگاه اول

نگاه دوم

متن (۲)

نگاه اول

نگاه دوم

متن (۳)

نگاه اول

نگاه دوم

متن (۴)

نگاه اول

نگاه دوم

کلمات قصار امام علی (علیه السلام)

متن (۵)

نگاه اول

نگاه دوم

متن (۶)

نگاه اول

نگاه دوم

پیش مطالعه

ضمیمه

جلسه سوم

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ متون روایی قرن ششم؛
- ✓ شیوه درک متون اخلاقی؛
- ✓ چگونگی اخذ پیام از گزاره‌های حدیثی.

اهداف درس

- متن ۱ (۱)
- نگاه اول
- نگاه دوم
- پیام‌ها
- متن (۲)
- نگاه اول
- نگاه دوم
- متن (۳)
- نگاه اول
- نگاه دوم
- متن (۴)
- نگاه اول
- نگاه دوم
- متن (۵)
- نگاه اول
- نگاه دوم
- متن (۶)
- نگاه اول
- نگاه دوم
- پیش مطالعه

جلسه چهارم

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ متنی‌هایی متفاوت در یک موضوع؛
- ✓ استفاده از روایات مشابه برای فهم متن.

اهداف درس

- متن (۱)
- نگاه اول
- نگاه دوم
- متن (۲) و (۳)
- نگاه اول
- نگاه دوم
- متن (۴)
- نگاه اول
- نگاه دوم
- معنای لغوی خضوع
- نمونه‌های قرآنی
- متن (۵)
- نگاه اول
- نگاه دوم
- پیش مطالعه

جلسه پنجم

هدف درس

آشنایی با:

✓ عرفان روایی.

هدف درس

شخصیت عنوان بصری

متن (۱)

نگاه اول

نگاه دوم

متن (۲)

نگاه اول

نگاه دوم

متن (۳)

نگاه اول

نگاه دوم

متن (۴)

نگاه اول

نگاه دوم

متن (۵)

نگاه اول

نگاه دوم

متن (۶)

نگاه اول

نگاه دوم

متن (۷)

نگاه اول

نگاه دوم

جلسه ششم

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ شرح کلمات قصار؛
- ✓ شارحان سخنان برگزیده امام علی (علیه السلام).

اهداف درس

مطلوب کل طالب

متن (۱)

نگاه اول

نگاه دوم

متن (۲)

نگاه اول

نگاه دوم

متن (۳)

نگاه اول

نگاه دوم

متن (۴)

نگاه اول

نگاه دوم

متن (۵)

نگاه اول

نگاه دوم

پیش مطالعه

ضمیمه

جلسه هفتم

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ شیوه گردآوری احادیث موضوعی؛
- ✓ فهم روایات به یاری فهم قرآن.

اهداف درس

اهمیت موضوع روزی

راهکار عملی دست‌یافت احادیث موضوعی

رزق و روزی در قرآن

رزق و روزی در روایات

متن (۱)

نگاه نخست

نگاه دوم

گروه نخست

گروه دوم

گروه سوم

گروه چهارم

گروه پنجم

متن (۲)

نگاه نخست

نگاه دوم

متن (۳)

نگاه نخست

نگاه دوم

ضمائم آموزشی

جلسه هشتم

هدف درس

آشنایی با:

✓ آشنایی با احادیث عددی.

هدف درس

متن (۱)

نگاه نخست

نگاه دوم

متن (۲)

نگاه نخست

نگاه دوم

واژه‌شناسی

متن (۳)

نگاه نخست

نگاه دوم

متن (۴)

نگاه نخست

نگاه دوم

جلسه نهم

هدف درس

آشنایی با:

✓ احادیث مدیریتی.

هدف درس

متن (۱)

نگاه نخست

نگاه دوم

متن (۲)

نگاه نخست

نگاه دوم

متن (۳)

نگاه نخست

نگاه دوم

متن (۴)

نگاه نخست

نگاه دوم

متن (۵)

نگاه نخست

نگاه دوم

متن (۶)

نگاه نخست

نگاه دوم

ضمیمه

جلسه دهم

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ متون ادعیه؛
- ✓ شرح‌های صحیفه سجادیه.

اهداف درس

صحیفه سجادیه (۱)

ریاض السالکین فی شرح صحیفه سید الساجدین

آشنایی با مؤلف

شیوه تألیف

شیوه شرح

چشم‌انداز دعای بیست و چهارم

متن (۱)

نگاه نخست

نگاه دوم

شرح

معنای صلوات

متن (۲)

نگاه نخست

نگاه دوم

جلسه یازدهم

هدف درس

آشنایی با:

✓ شرح‌های صحیفه سجادیه.

هدف درس

صحیفه سجادیه (۲)

متن (۱)

نگاه نخست

نگاه دوم

متن (۲)

نگاه نخست

نگاه دوم

متن (۳)

نگاه نخست

نگاه دوم

ضمیمه

جلسه دوازدهم

هدف درس

آشنایی با:
✓ شرح‌های نهج البلاغه.

هدف درس

متن (۱)

نگاه نخست

نگاه دوم

شرح

نکته دوم

واژه‌شناسی

متن (۲)

نگاه نخست

نگاه دوم

شرح

متن (۳)

نگاه نخست

نگاه دوم

متن (۴)

نگاه نخست

نگاه دوم

جلسه سیزدهم

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ چگونگی شرح احادیث؛
- ✓ شیوه شرح نویسی شیخ بهایی؛
- ✓ شیوه شرح احادیث فقهی؛
- ✓ دو کتاب الأربعون حدیثا و الحبل المتین.

اهداف درس

شرح نگاری

ضرورت شرح نگاری

پیشینه شرح نگاری

سبک شناسی شرح نگاری

شرح نویسی شیخ بهایی

الف) شیوه شناسی اربعین حدیث

متن (۱)

الف) ترجمه تخصصی

۱. ترجمه دقیق یک واژه

۲. بیان نکات ادبیاتی

۳. تبیین اصطلاحات

ب) دست یابی به مقصود (شرح)

۱. بیان مقصود

۲. طرح پرسش ها و شبهات

ج) شیوه شناسی الحبل المتین

کلیات در شرح احادیث

۱. ارزیابی احادیث

۲. توضیحات رجالی

۳. نکات ادبی

الف) لغت شناسی

ب) قواعد صرف و نحو

۴. مباحث فقهی

جلسه چهاردهم

هدف درس

آشنایی با:

✓ سبک‌شناسی شرح ملاصالح مازندرانی.

هدف درس

سبک‌شناسی شرح ملاصالح مازندرانی

شرح حال نویسنده

آثار و تألیفات

روش شرح‌نگاری ملاصالح مازندرانی

سبک کلی

کلیات در شرح احادیث

الف) توضیحات رجالی

ب) نکات ادبی

۱. لغت‌شناسی

۲. قواعد صرف و نحو

۳. قواعد بلاغی

ج) رویکرد کلی شارح در شرح

۱. استفاده از آیات قرآن

۲. بهره‌گیری از روایات

۳. تعمیق مفاهیم روایت

۴. بیان اختلاف نسخه‌ها

۵. بهره‌گیری از اشعار

ضمیمه

جلسه پانزدهم

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ شرح نویسی علامه محمدباقر مجلسی؛
- ✓ سبک‌شناسی بحار الأنوار؛
- ✓ سبک‌شناسی مرعات العقول.

اهداف درس

- شرح‌نویسی علامه محمدباقر مجلسی
- سبک‌شناسی بحار الأنوار
- شیوه علامه مجلسی در شرح روایات بحار الأنوار
- رویکردهای کلی
- راهکارهای شرح‌نگاری
- ۱. استفاده از آیات قرآن
- ۲. استفاده از احادیث
- ۳. استفاده از نظر شارحان پیشین

نمونه

متن (۱)

متن (۲)

احتمال نخست

احتمال دوم

احتمال سوم

احتمال چهارم

احتمال پنجم

احتمال ششم

احتمال هفتم

سبک‌شناسی مرآة العقول

جلسه شانزدهم

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ شیوه شرح‌نگاری عمومی؛
- ✓ برداشت پیام‌های گوناگون از احادیث.

اهداف درس

بایسته‌های شرح حدیث در سطح عمومی

۱. جامعه هدف
  ۲. زمان‌شناسی
  ۳. نثر معیار
  ۴. استفاده از علوم روز
  ۵. استفاده از جاذبه‌ها
- الف) فضاسازی
ب) آیات و روایات
ج) اشعار
د) داستان
هـ) عنوان‌دهی

متن (۱)

متن (۲)

متن (۳)

متن (۴)

واژه‌شناسی

شرح روایت

پیام‌های حدیث

متن (۵)

پایان